

FRI-2G.405-1-PP-08

LEVELS OF MOTIVATIONAL WILLINGNESS OF THE STUDENTS SECOND YEAR OF
MAJORING PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS AT SOFIA UNIVERSITY ST.
KLIMENT OHRIDSKI⁶

Assoc. Prof. Iliana Petkova, PhD

Faculty of education

Sofia University „St. Kliment Ohridski“

Tel: + 359 898 747 727

E-mail ilianaopetkova@gmail.com

Assoc. Prof. Georgi Ignatov, PhD

Department of Sport

Sofia University „St. Kliment Ohridski“

Tel: + 359 898 773 735

E-mail: gochev730626@abv.bg

***Abstract:** During the teaching process motivation has always been a problem of the present day. This is from fundamental matter for the future teachers. This article presents the results from conducted research at the end of 2016/2017 which includes 26 students from second year Physical Education and Sports at Sofia University Sv. Kliment Ohridski who received the following qualification Teacher in Physical Education and Sports. For evaluation of the academic level motivation a questionnaire is used as an instrument which describes the general motivational status caused by and connected with education of particular speciality in the university.*

Keywords: *academic motivation, higher education, student in speciality „Physical educational and sport“*

ВЪВЕДЕНИЕ

Мотивацията в личността при извършването на всяка една дейност е от ключово значение както за нейното качество, така и за вътрешната удовлетвореност. В академичното образование, където липсва задължителния елемент, е важно студентът да намери баланса между личния интерес, професионалните знания и уменията за тяхното приложение. Ето защо изследването на баланса в бинарния процес на обучение между преподавателя и студента, между ученето и преподаването е ключов.

Проблемът за повишаване ефективността на учебния процес в специалността „Физическо възпитание и спорт“ (ФВС) към катедра „Начална училищна педагогика“ при Факултета за начална и предучилищна педагогика (ФНПП) в Софийския университет е актуален по няколко причини. Първата е „младостта“ на специалността. През учебната 2017/2018 г. се навършват девет години от разкриването ѝ. Втората причина е, че основното движещо звено в нея са преподавателите от Департамента по спорт, а самата специалност е създадена и администрирана от ФНПП.

Мнението на студентите за протичащите процеси в обучението им от една страна се явява обратната връзка за нас преподавателите, а от друга оценката на равнището на академична мотивация би спомогнала за професионалното израстване на педагогическите кадри. Изследването на двустранния процес „преподавател – студент“ не може да даде пълна

⁶ Докладът е представен на заседанията по секции на 26 октомври 2018 с оригинално заглавие на български език: РАВНИЩА НА МОТИВАЦИОННА ГОТОВНОСТ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ ВТОРИ КУРС НА СПЕЦИАЛНОСТ “ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ” ПРИ СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

картина на случващото се в специалността, но може да даде яснота по много съществени въпроси свързани с организацията и обучението на студентите, да провери заложените цели и не на последно място да даде ясна представа за отношението на студентите към преподавателите от специалността „ФВС“ (Ignatov, G., 2016).

Проблемът за вътрешната готовност на студентите и активното отношение към учебния процес е изследвана от редица автори. Според И. Петкова „специалността „Физическо възпитание и спорт“ е желана специалност. Тя привлича и задържа своите студенти с добрия баланс между теорията и практиката, с добрите взаимоотношения между преподаватели и студенти, с удовлетвореността от подготовката, която предлага“ (Petkova, I., 2013).

При провеждането на занятията голяма част от преподавателите разчитат предимно на опита си от миналото, както и на възможността си да импровизират, което в никакъв случай не е белег на професионално отношение към работата. От друга страна еднообразието на формите на занимания, липсата на познавателни елементи в провеждания учебен процес и като цяло отсъствието на двустранна връзка за ефективността на обучението (преподавател – студент, в т.ч. липсата в повечето ВУ на адекватен контрол) сериозно принизяват академичния дух на преподаването. Естествено това не води до ефективно решаване на целта и задачите, стоящи пред физическото възпитание и спорта във висшите училища (Ivanov, Y., Tsolov, B. & Borisova, V., 2005). Според Г. Игнатов проблемът за мотивацията е централен в учебно-тренировъчната дейност. Нещо повече, без да се познават мотивите е невъзможно да се прогнозира поведението на студентите и то да се управлява успешно (Ignatov, G., 2010).

За да подпомогне студентите да организират своето учене като саморъководено, преподавателят трябва да ги улеснява при поставянето и решаването на проблеми, да акцентира върху използването на методите за експериментиране, съвместна работа и проектиране, да усилва развитието на Аз-концепцията на учащия (Georgieva, E., 2015).

Познавайки своите студенти, спортният педагог може умишлено, а в същото време и незабележимо, да постави в играта такива задачи, решаването на които да бъде невъзможно без да се проявят определени нравствени качества (Antonova, M., 2017).

Според С.Чавдарова-Костова „предизвикателствата пред съвременната университетска подготовка на преподавателите са пряко следствие от налични проблеми не толкова в съдържанието на самото обучение, колкото произтичащи от по-високи по ранг и йерархия в качеството им на детерминиращи по взаимоотношения между държавната политика в областта на образованието (в т.ч. подготовката на учителски кадри) и ангажираността на университетите като институция, реализираща тази подготовка, имаща достатъчно автономност в своето функциониране, и методически, и съдържателно“ (Chavdarova-Kostova, S., 2015).

И. Илиева и Ю. Дончева подчертават, че „самостоятелното или организираното практикуване на различни двигателни дейности с положителния ефект върху физическото развитие и здравословно състояние на студентите, също имат значение за тяхната нагласа към физическото възпитание и спорт“ (Ilieva, I. & Doncheva, Yu., 2013). Самата Ю. Дончева, изследвайки подготовката на педагогическите специалисти подчертава, че „колкото в повече и в по-разнообразни дейности участват децата и студентите, колкото повече успехите им се множат, толкова самочувствието, самооценката и житейският им опит (т.нар. experience) се затвърждава“ (Doncheva, Yu., 2015).

Изложените по-горе фактори наложиха провеждането на изследване, което има за цел да проучи академичната мотивация на студентите от втори курс от специалността „Физическо възпитание и спорт“ към ФНПП при Софийския университет.

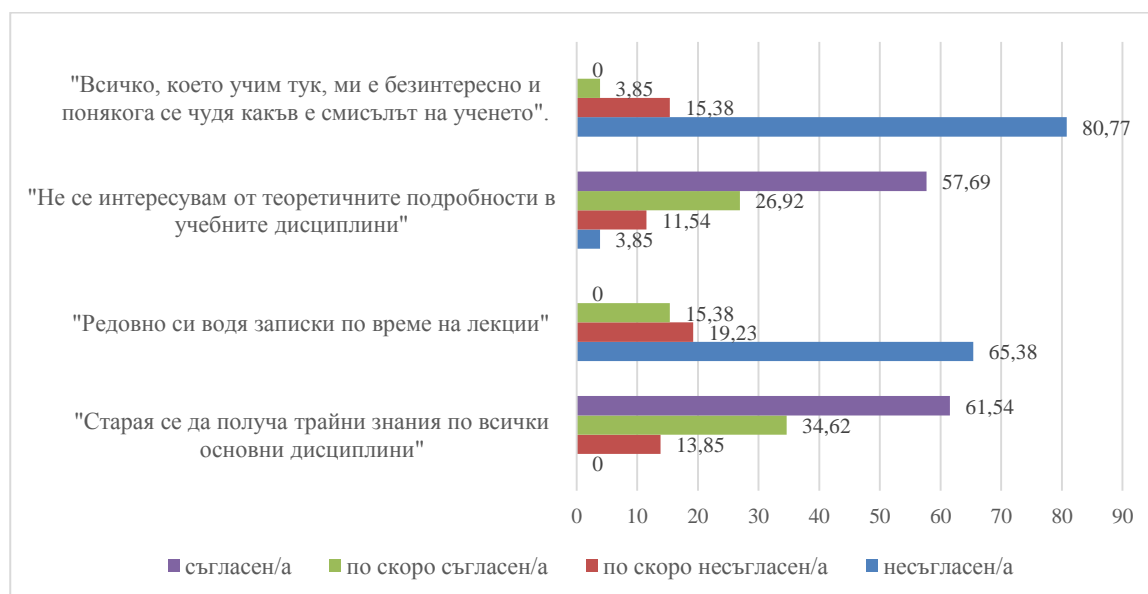
Изследователката хипотеза е по посока наличие на високо равнище на академична мотивация. Като **изследователски метод** е използван въпросник „За оценка равнището на академична мотивация“ с автор Ангел Величков, в който са заложили твърдения, които отразяват активно отношение към учебния процес, вътрешна самодисциплина и стремеж към допълване и разширяване на получените знания. Формулирани са 11 съждения, 7 от които имат положителна, а 4 отрицателна конотация. Оценяването става чрез 4-степенна Ликертова скала, където 0 е напълно несъгласен, а 3 – съгласен. (Radoslavova, M. & Velichkov, A., 2005).

В извадката влизат всичките 26 студента от II-ри курс на специалността „ФВС“ към ФНПП при СУ „Св. Кл.Охридски“, от които 12 момичета и 14 момчета. Изследването е проведено в края на учебната 2016/2017 г. За целите на изследването се анализира студентското мнение като предпоставка за оптимизиране на качеството на преподаване и управлението на учебния процес в специалността.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В настоящия материал анализът ще бъде направен в трите основни посоки, заложи в инструмента – активно отношение към учебния процес, вътрешна самодисциплина и стремеж към допълване и разширяване на получените знания.

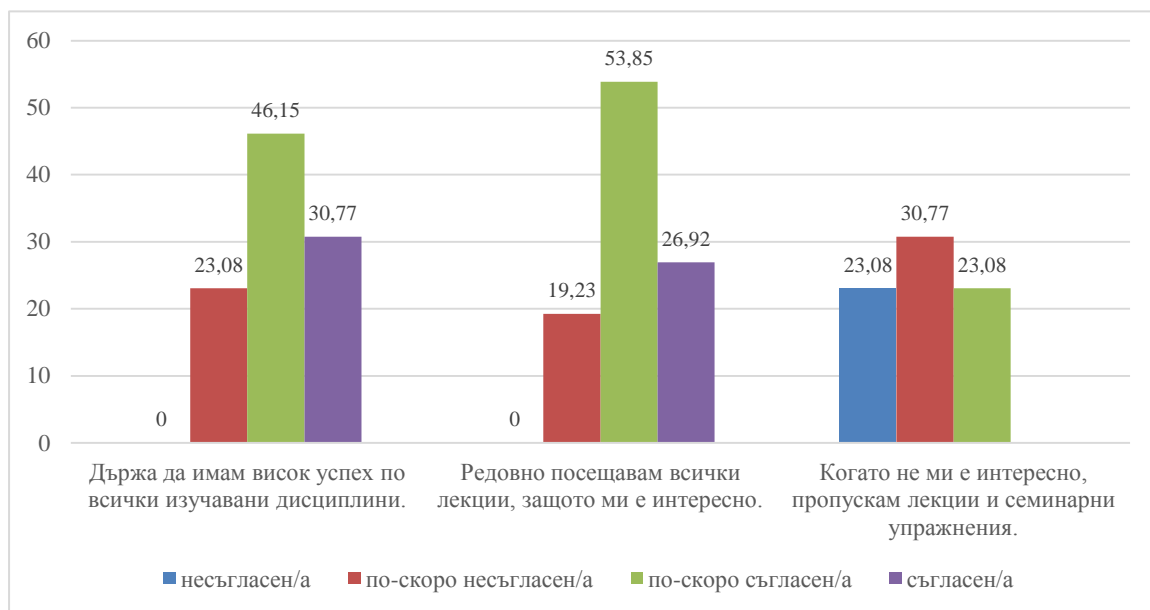
Активното отношение към учебния процес се преточва в четири твърдения, две по две противоположни – “Старая се да получа трайни знания по всички основни дисциплини” и “Редовно си водя записки по време на лекции” vs “Не се интересувам от теоретичните подробности в учебните дисциплини” и “Всичко, което учим тук, ми е безинтересно и понякога се чудя какъв е смисълът на ученето”. Анализът на отговорите “съгласен” показва, че второкурсниците се отнасят изключително отговорно към своята академична подготовка. За 61,54% от тях знанията по учебните дисциплини изучавани към момента е от значение, а също толкова (65,38%) редовно си водят и записки по време на лекции. 57,69% категорично не приемат твърдението, че не се интересуват само от теоретичните подробности, а 80,77% отхвърлят съждението, че това, което учат им е безинтересно и скучно, че не намират смисъл в ученето като цяло. На фиг. 1 се вижда, че няма студенти, които да не желаят да получат трайни знания, които да не си водят редовно записки или на които да им е безинтересно, което е показател за съзнателното отношение към учебния процес и е добра оценка за работата на техните преподаватели.

Фиг. 1. Отговори на твърдения, отнасящи се до първа група въпроси – “Активно отношение към учебния процес”

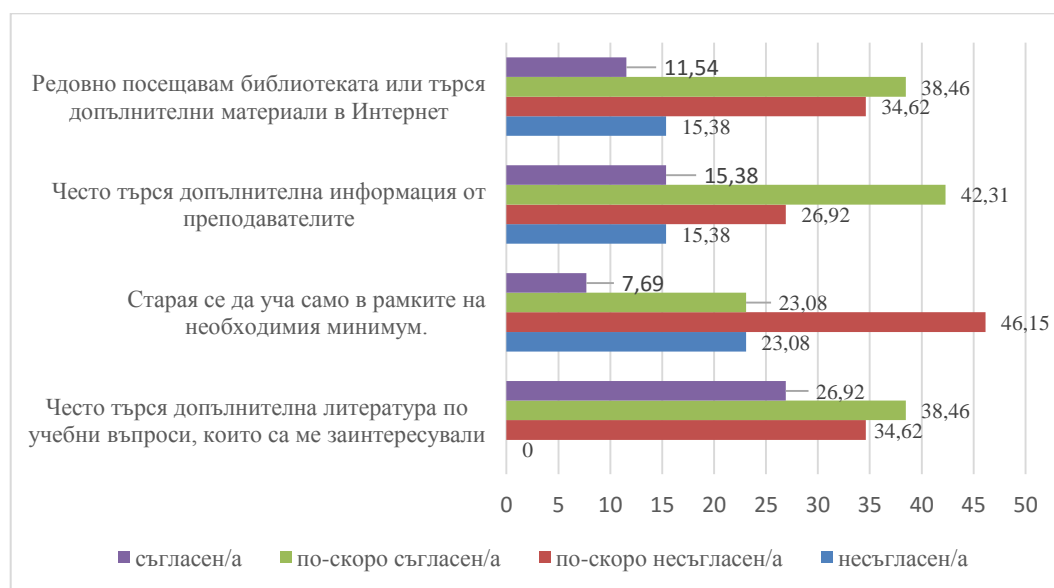
Вътрешната самодисциплина е друг сегмент от цялостната академична мотивация. Тя е “вградена” в три твърдения – “Държа да имам висок успех по всички изучавани дисциплини” и “Редовно посещавам всички лекции, защото ми е интересно” vs “Когато не ми е интересно, пропускам лекции и семинарни упражнения”. Тук второкурсниците не са много категорични в собствената си самодисциплина и отговорност. За това съдим от факта, че по-голям процент от отговорите са в скалата „по скоро съгласен“. Това е учудващо, имайки предвид, че те са от специалност, в която дисциплината е едно от ключовите качества. Все пак за 46,15% от студентите от спец. „ФВС“ са по-скоро, но не категорично съгласни, че успехът е важен. а за 53,87% посещението на лекциите е провокирано от интереса към изучаваното.

Приемаме за нормално, с оглед поколенческите и възрастовите особености, 30,77% от студентите да пропускат лекции и упражнения. Това не винаги е, защото не им е интересно, а може би защото работят и нямат възможност.

Фиг. 2. Отговори на твърдения, отнасящи се до втора група въпроси – “Вътрешна самодисциплина”

Професионалната подготовка на бъдещите учители не завършва само с положените изпити по конкретните учебни дисциплини. Тя изисква широта и задълбоченост, а това води до **постоянен стремеж към допълване на получените знания**. Той е заложен в 4 твърдения, а именно: “Често търся допълнителна литература по учебни въпроси, които са ме заинтересували”, “Често търся допълнителна информация от преподавателите” и “Редовно посещавам библиотеката или търся допълнителни материали в Интернет” vs “Старая се да уча само в рамките на необходимия минимум”. Анализът на резултатите показва отново колебания. 38,46% посещават редовно библиотека или търсят информация от Интернет.

Фиг. 3. Отговори на твърдения, отнасящи се до трета група въпроси – “Стремеж към допълване на получените знания”

Приблизително близък обаче е процента (34,62%) и на тези, които са по-скоро несъгласни с това твърдение. Абсолютно същото е процентното съотношение и по твърдението, че често търсят допълнителна литература. 46,15% са по-скоро несъгласни с твърдението, че учат в рамките на необходимия минимум, а 42,31% от тях са по-скоро съгласни, че посещават библиотеката или търсят информация от Интернет. От фиг. 3 се вижда, че това е единствената група въпроси, в която отговорите са разпръснати по скалата и разнопосочни.

ИЗВОДИ

Второкурсниците от спец. “Физическо възпитание и спорт” са редовни и добросъвестни в изпълнението на академичните си ангажименти.

Най-високи са процентите и отговорите с категорично съгласие по отношение **активното отношение към учебния процес**. 61,54% желаят да получат трайни знания по изучаваните учебни дисциплини, а 65,38% от тях признават, че си водят редовно записки по време на лекции. Това може да се приеме като сигнал към преподавателите за необходимост от учебници.

Студентите са по-скоро съгласни (53,85%), че е необходима **вътрешната самодисциплина**, която се изразява в редовно посещение на всички лекции. В същото време 46,15% от тях са по-скоро несъгласни, че учат в рамките на необходимия минимум, което е твърдението с най-висок процент от третата група въпроси – **стремежа към допълване на получените знания**.

Високите процентни стойности показват, че **академичната мотивация на студентите** от II курс на спец. “Физическо възпитание и спорт” е много добра, което е една основа за надграждане на знанията в следващите учебни години.

REFERENCES

Antonova, M. (2017). Izsledvane vliyanieto na spetsialno-podgotvitelni uprazhnenia i igri pri obuchenie po voleybol na studenti. Disertatsia. Sofiyski universitet „St. Kliment Ohridski“. Departament po sport. (**Оригинално заглавие:** Антонова, М. Изследване влиянието на специално-подготвителни упражнения и игри при обучение по волейбол на студенти. Дисертация. СУ „Св. Климент Охридски“. Департамент по спорт. 2017).

Chavdarova-Kostova, S. (2015). Universitetskata podgotovka na uchitelya – savremenni problemi i predizvikelstva. Sbornik s nauchni dokladi. Teoria i praktika na psihologo-pedagogicheskata podgotovka na spetsialista v universiteta. Asotsiatsia na profesorite ot slavyanskite strani. Parva kniga. Tom parvi. Izdatelstvo „EKS-PRES“ – Gabrovo, s.142-146. (**Оригинално заглавие:** Чавдарова-Костова, С. Университетската подготовка на учителя – съвременни проблеми и предизвикателства. Сборник с научни доклади. Теория и практика на психолого-педагогическата подготовка на специалиста в университета. Асоциация на професорите от славянските страни. Първа книга. Том първи. Издателство „ЕКС-ПРЕС“ – Габрово. 2015, с.142-146).

Doncheva, Yu., (2015). Podgotovkata na pedagogicheskite kadri – misia, strategia i otgovornost za badeshteto – V: Osma natsionalna konferentsia „Vodim badeshteto za raka” – MEDIATEH, Pleven. (**Оригинално заглавие:** Дончева, Ю. (2015) Подготовката на педагогическите кадри – мисия, стратегия и отговорност за бъдещето – В: Осма национална конференция „Водим бъдещето за ръка” – МЕДИАТЕХ, Плевен, 2015).

Georgieva, E. (2015). Tendentsii v podgotovkata na savremennite pedagogicheski kadri. Sbornik s nauchni dokladi. Teoria i praktika na psihologo-pedagogicheskata podgotovka na spetsialista v universiteta. Asotsiatsia na profesorite ot slavyanskite strani. Parva kniga. Tom parvi. Izdatelstvo „EKS-PRES“ – Gabrovo, s.87-90. (**Оригинално заглавие:** Георгиева, Е. Тенденции в подготовката на съвременните педагогически кадри. Сборник с научни доклади. Теория и практика на психолого-педагогическата подготовка на специалиста в университета.

Асоциация на професорите от славянските страни. Първа книга. Том първи. Издателство „ЕКС-ПРЕС“ – Габрово. 2015, с. 87-90).

Ignatov, G. (2016). Viziyata na universitetskia prepodavatel spored studenti ot spetsialnost "Fizicheskovo vazpitanie i sport" v Sofiyskia universitet „Sv. Kliment Ohridski“. Sbornik s nauchni dokladi. Teoria i praktika na psihologo-pedagogicheskata podgotovka na spetsialista v universiteta. Asotsiatsia na profesorite ot slavyanskite strani. Vtora kniga. Tom parvi. Izdatelstvo „EKS-PRES“ – Gabrovo, s.497-505. **(Оригинално заглавие: Игнатов, Г. Визията на университетския преподавател според студенти от специалност "Физическо възпитание и спорт" в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Сборник с научни доклади. Теория и практика на психолого-педагогическата подготовка на специалиста в университета. Асоциация на професорите от славянските страни. Втора книга. Том първи. Издателство „ЕКС-ПРЕС“ – Габрово, 2016, с. 497-505).**

Ignatov, G. (2010). Motivatsionni osobenosti za uchebno-sportna deynbost v zanyatiyata po futbol v SU „Sv. Kliment Ohridski“. Vtora mezhdunarodna nauchna konferentsia. Optimizatsia i inovatsii v uchebno-trenirovachnia protses. Sofiyski universitet „Sv. Kliment Ohridski“. Departament po sport. Universitetsko izdatelstvo „St. Kliment Ohridski“. Sofia, s.34-45. **(Оригинално заглавие: Игнатов, Г. Мотивационни особености за учебно-спортна дейност в занятията по футбол в СУ „Св. Климент Охридски“. Втора международна научна конференция. Оптимизация и иновации в учебно-тренировъчния процес. СУ „Св. Климент Охридски“. Департамент по спорт. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. София. 2010, с. 34-45).**

Pieva, I. & Doncheva, Yu., (2013). Analiz na otnoshenieto kam Fizicheskoto vazpitanie i sporta na studenti ot spetsialnost "Preduchilishtna i nachalna uchilishtna pedagogika" pri Rusenski universitet - Nauchni trudove na Rusenskia Universitet - 2013, tom 52. seria 8.2, s.123-130 **(Оригинално заглавие: Илиева, И., Дончева, Ю. Анализ на отношението към Физическото възпитание и спорта на студенти от специалност "Предучилищна и начална училищна педагогика" при Русенски университет. Научни трудове на Русенския Университет. 2013, том 52. серия 8.2, с.123-130).**

Ivanov, Y., Tsolov, B. & Borisova, V. (2005). Tri osnovni problema pred uchebnia protses po fizicheskovo vazpitanie i sport v balgarskite visshi uchilishta. Godishnik na Minno-geolozhka universitet „Sv. Ivan Rilski“. Tom 48. Sv. IV. Humanitarni i stopanski nauki. **(Оригинално заглавие: Иванов, Й., Б. Цолов, В. Борисова. Три основни проблема пред учебния процес по физическо възпитание и спорт в българските висши училища. Годишник на Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“. Том 48. Св. IV. Хуманитарни и стопански науки. 2005).**

Petkova, I. (2013). Obuchenieto v spetsialnost „Fizicheskovo vazpitanie i sport“ na Fakulteta za nachalna i preduchilishtna pedagogika – mnenieto na studentite. Peta mezhdunarodna nauchna konferentsia. Optimizatsia i inovatsii v uchebno-trenirovachnia protses. Sofiyski universitet „Sv. Kliment Ohridski“. Departament po sport Universitetsko izdatelstvo „Sv. Kliment Ohridski“. Sofia, s.181-187. **(Оригинално заглавие: Петкова, И., Обучението в специалност „Физическо възпитание и спорт“ на Факултета за начална и предучилищна педагогика – мнението на студентите. Пета международна научна конференция. Оптимизация и иновации в учебно-тренировъчния процес. Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Департамент по спорт Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. София. 2013, с.181-187).**

Radoslavova, M. & Velichkov, A. (2005). Metodi za psihodiagnostika. Izdatelska kashta Pandora Prim. **(Оригинално заглавие: Радославова, М., А. Величков. Методи за психодиагностика. Издателска къща Пандора Прим. 2005).**